

НОВА ХАТІА

ч. 10

≡1938≡≡≡≡≡ЛЬВІВ≡≡≡≡≡80rp

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, вулиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 леїв.
піврічна 250 леїв.
чвертьрічна 130 леїв.

Передплату й замовлення на Буковині приймає:

Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 дол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Рукописи просимо присилати чітко переписані на одній стороні паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не ликується.

ЗМІСТ:

Інж. Л. Бурачинська: До фахової освіти
М.: Пекуча справа
Е. Соколовська: У Перемиському Інституті
Л. Б.: Довкрути педагогічної вистави
О. Кисілевська: Мистецтво й родинне життя
Е. Янчевська: З Союзу Українок-Емігранток
Важкий удар для жіночого руху
О. Бережницька-Будзова: Травень на квітнику
Форми для всіх. Проекти до таблиць взорів
Приписи. З нашого досвіду
Л. Бурачинська: В чотирокутнику смерті

Ілюстрації:

На окладинці: Б. Юзичинський:
До церкви. Перемиський Інститут (2 іл.) Олена Кисілевська.

Українське дошкілля. Місячник присвячений вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкільних і питань суспільної опіки. 1 рік. Ч.ч. 1, 2. Видає і за редакцію відповідає: Ярослав Кузьмів.

Новий журнал такий чепурний на вигляд, що вже це одне захоплює взяти його в руки. Як звичайно, перший погляд падає на зміст. Стрічаємо прізвища здавна відомі у нашому дошкільництві (М. Пастернакова, о. Юліян Дзєрович, Надія Литвиненко). Число багато ілюстроване світлинами та рисунками.

На перший погляд здається журнал фахово педагогічним. Та вже в написі є невеличке застереження, що він призначений вихованню в родині. Отже дає матеріал і для нефахових виховниць — матерей. Тимто й уважніше беремося його переглянути.

Справді, кожна з статей корисна для провідниць дитячих садків, і матерей. о. Юліян Дзєрович розказує про релігійне виховання в дошкільних. Є тут цілий уступ присвячений ролі матері в тій справі. Степан Конрад говорить про дошкілля, як новий світ для дитини. Але всі завваги щодо порадкування так само цікавими будуть матерей як і вчителів. Єдина стаття Надії Литвиненко „Дитина й дошкілля“ при-

значена виключно для фахових виховниць. Також відділ „З нашої практики“ здається на перший погляд чисто фаховим, бо повчає про програму кожного місяця в дошкільних. Але прочитавши уважно, як перевели в одному Тарасові свято або підготову до Великодня, знайде там і кожна мати багато вказівок про те, як це дома святкувати. Бо на жаль лише мало дітей може користати з зразкової заборонки. Аж гордість бере, читаючи про свято Шевченка, переведене в одному з львівських дошкіль. Який модерний, свіжий підхід, як просто й без шаблону зрозуміли діти постать Кобзаря! Недаром заборонка при Руській вулиці цікавить педагогів, а оце увійшла недавно „в літературу“. Описала її, як особливість українського Львова, волинянка М. Кремінярівська у другій частині повісті „Оповідання про Надюсю“.

Та вертаймось до „Українського Дошкілля“. Особливо корисним куточком для матерей будуть тут віршики й оповідання. Матері все прийдуться вони, щоб розважити дитину. Варто б цих казок давати побільше. Підручників дошкільних у нас мало. Отже на разі повинен журнал заспокоювати цю потребу.

Є тут ще відділ іграшок-саморібок, що повчає практично як ладити, чи помагати ладити дитині човник, пароплав чи зайчика. Теж матеріал корисний для дитячого садку чи й домашнього вжитку.

Із хроніки довідуємось, що Т-во „Українська Заборонка“, планує вже відкрити дошкілля в краю, а саме в Щирці, Городку Ягайлонським, Самборі й Синевідську Вишнім. Яка благодать буде для дівчот тих місцевостей, ота мила радісна атмосфера дошкілля! А хто покищо не може користати з неї, повинен черпати її з невеличкого чепурного журналіку, що його можна замовити у Львові, ул. Руська 3.

Л. Б.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Кожна мати повинна читати

„Українське Дошкілля“

журнал присвячений вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкільно і питанням суспільної опіки.

Виходить раз в місяць. Річна передплата 5 зол.

Адреса: Львів, ул. Руська ч. 3.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

До фахової освіти

Недавня реформа шкільництва в Польщі не тільки зріжничувала загально-освітні школи, поділяючи їх на різні типи. Але головним її потягненням була розбудова фахових шкіл. На те підведено фахові школи до рівня загально-освітніх, даючи їм подібний план науки й загальні права. Вони обтяжені меншими шкільними оплатами і дають скоршу можливість заробітку своїм вихованкам.

Причини тієї реформи ясні й зрозумілі. Упромисловлення країни вимагає добре кваліфікованих фахових сил. Самооборона держави рахує на добрих фахівців, що могли б їх обслужити в разі війни. А надпродукція т. зв. інтелігенції спонукує скерувати її приплив на інші рейки.

Як стоїть ця справа в нас? У недержавного народу є інші домагання й потреби. Іде переверстання нашої інтелігенції, що з посадно-урядницької стається підприємливо-купецькою. Це вимагає зміни цілого наставлення і доброї фахової підготовки. Оці ремісничі, промислові й торговельні варстати допомагають нам здобувати місто та стануть згодом одним шляхом до нього. Так що в цьому випадку наш інтерес покривається з освітніми тенденціями держави.

Наше шкільництво встигає за цим напрямком дуже поволи. Маємо досі кравецькі й торговельні школи з українською мовою навчання. Бракує зовсім вишколу господарського, мистецько-промислового, гігієнічного. Найбільш пекуче відчувається недостача середньої господ. школи у нашій ший хліборобській країні. Кількаразові спроби основин і недавня дискусія в пресі з приводу Перемиського Інституту, кажуть надіятись, що справа вже назріла. Може вона й незабаром здійсниться?

Наше громадянство вже зрозуміло потребу хвилі й керує в міру того вишколом своїх дітей. Та поки що вишколюється наша жіноча молодь односторонньо. Як сказано, маємо до диспозиції кравецькі й торговельні школи й туди спрямовуємо нашу жіночу мо-

лодь, забуваючи, що і в інших фахах мусимо мати свої кадри. Правда, цей вишкіл мусить іти покищо в чужих школах та може й поза межами країни. Але цієї жертви варте нове набуте знання.

Як згадано, найбільш пекучою потребою являється тепер господарський вишкіл. Господарські школи нижчого типу не входять у гру, бо такі вже є з українською мовою навчання (Однорічна школа „Труду“, Госп. школа в Шибалині к. Бережан, в Миліванні к. Товмача). Іде нам про школи середнього типу і спеціальні.

Отже семінарі домашнього господарства маємо у Кракові, Збілітовській Горі к. Тарнова, Рибнику на Шлеську, Варшаві, Соколівку під Варшавою і Язлівці к. Бучача. Навчання триває три роки і дає знаменитий фаховий вишкіл та право навчання дом. господарства в усіх школах середнього й нижчого типу.

Ліцей дом. господарства є в Любочесниці на Познанщині. Вихованки дістають фаховий вишкіл без права навчання в школі.

Сюди можна причислити також готелярські школи, що їх є три, в Кракові, Закопанім і Варшаві. Ця остання зветься „школою господарських управительок“. Ці школи тривають два роки й дають фахову освіту власницям і управителькам готелів та пансіонатів. Є проект зробити цю освіту обов'язковою для управительок бурс та інтернатів.

Належать сюди також школи городничі. Середню школу маємо в Бялій Краковській, Вільні і Плоцьку. Городничий ліцей у Познані. Однорічний городничий курс у Заліщиках.

Дуже багато й добре поставлені є рільничі школи. Середні рільничі школи є в Познані й Познанщині, варшавському воевідстві, вища рільнича школа в Цешині.

Наприкінці ще варто згадати спеціальні школи, що торкаються якоїсь одної галузі господарства. Це є пчільні курси у Варшаві, школа годівлі дробу в Юліні, пов. Радзимін.

Отже, як бачимо, мережа господарських шкіл є густа, школи доволі зріжничковані. Навчання 2 і 3-річне, вихованки мешкають в інтернатах.

Навчання доглядництва й гігієни поставлене нарівні середньої освіти, є у Варшаві та Познані. Школи ці вишколюють висококваліфікованих доглядниць для санаторій та шпиталів. При кожному великому шпиталі вишколюють також акушерок.

Трохи споріднений із цим є вишкіл кваліфікованих домашніх виховниць. Це є школа нижчого типу, що вишколює популярно званих „панночок до дітей“. Згадуємо її тому, бо такого типу школи наше шкільництво не знає. Триває 3 роки й дає право на догляд дітей, немовлят та дітей-калік.

Мистецький промисл входить по часті у план наших кравецьких шкіл, де виконують прегарні ручні роботи. Але інші його ділянки, як килимкарство, кераміка, графіка, ткацтво зосереджені при т. зв. ремісничо-промислових школах, що знаходяться в кожному більшому місті, а також у Львові. У Варшаві існує державна фотографічна школа, що триває три роки.

Школою вищого типу є Інститут Ручних Робіт у Варшаві.

Окрім того є ще спеціальні типи шкіл, з перевагою промислового чи ремісничого чинника. Це є жіноча школа архітектури у Варшаві, що вишколює будівничих. Дальше жіночий промислово-технічний ліцей, що займається дослідом харчів і фарбарством. Вкінці середнього типу школа хемічно-промислова з відділом хемічним і керамічним. Обі ці школи у Варшаві.

У Варшаві є ще спеціальний тип школи, що на наші обставини особливо пригожий. Це є кооперативна гімназія Т-ва Кооп. Школи. Вихованці цієї школи засвоюють собі засади кооперації і підготовляються до праці в тій господарській ділянці.

Ось короткий перегляд того всього, що ним можемо покористуватись тут для фахового вишколу. Як бачимо, більшість цих шкіл є на заході й тим трудніше доступні й дорожчі. Але коли взяти під

увагу скільки гроша йде на оплату загально-освітніх студій нашої молоді, то й не здається цей вишкіл такий недосяжний. Тепер, наприкінці шкільного року варто цей список прочитати й розважи-

ти, який саме тип школи нам відповідал би. Точніші адреси й перспективи дотичної школи може подати Порадню вибору звання „Рідної Школи“, Львів, ул. Сикстуська ч. 46. Інж. Лідія Бурачинська.

ПЕКУЧА СПРАВА

Часто читаємо в пресі звідомлення про закінчення сільських курсів. Кому вдалось побувати на такому закінченні, знає як воно менш більш виглядає. Святочно прибрані читальні, застелені столи, промови й подяки. Вечір проходить весело, страви смашні, а то й вибагливі і всі розходяться вдоволені додому.

Але тому, хто знає село ближче й його потреби, хочеться перевірити, наскільки селянки користають із цих курсів. Чи примінюють вони далі те, чого навчилися? Чи вони вдоволені навчанням і після закінчення курсу?

Цим питанням цікавилась я спеціально. Мешкаю в бідній підгірській околиці, побут села добре знаю і здавна мріяла про те, щоб його хоч трохи господарськи піднести. Тому приглядалась уважно праці інструкторок і прийшла до переконання, що їх вишкіл не відповідає цьому завданню.

Здебільшого побирають вони підготовку на коротко-термінових курсах. Це є молоденькі дівчата, що свій вік провели у школах, інтернатах, бурсах, здалека від кухні та практичного домашнього господарства. Лише деякі в вільних хвилинах помагали мамі в варенні та й ще цікавились найбільше лакомствами й конфітурами.

Говорю про варення, бо воно тепер найбільш пекучим питанням на селі. У нас ще покутує поняття, що варення це підрядна робота, що її хтонебудь зможе виконувати. Я вважаю, що воно вимагає неабиякої інтелігенції. Ось примір: дві жінки, одна інтелігентна з розвиненим смаком і кулінарним зислом, друга без тих прикмет, пересічна господиня. Обі з однакового матеріалу до варення зварять щось зовсім протилежного в смаку й вигляді.

У програмі курсу треба передбачити, що інструкторці прийдуться працювати в різних околицях. Є підміські села, що мають змогу харчі докуповувати, а є й такі, що в них цукор є недосяжний. Отже вона мусить приготувитись на різні недостачі.

На курсах звичайно вчать варити по міському і мають усяку потрібну ще й вибагливу посуду. А тут у сільській хаті є 2—3 горці, кілька мисок, ніяких машинок чи млинок, дерев'яні або цинкові ложки, цидило, нецки на тісто, терко домашньої роботи, кепський ніжик, от і все! Щоб селянка зараз же „змодернізувала“ свою кухню, годі говорити. Штука в цьому, щоб інструкторки вміли навчити жінку краще варити при тій посуді, що вона має! Змагаймо лише, щоб домашні майстри зробили їм недорого деяке начиння, як сікач із старої сокири чи коси, тачалку, стільничку, гоццо. Є багато страв, що їх можна цим знаряддям виконати. Рівночасно треба селянок навчити з ними обходитись. Передовсім мити як слід посудину, бо мють звичайно в зимній воді, не втира-

ючи (не мають стирок). Усякі форми на святоточне печиво вживають у літі до кормлення дробу і тут вони сильно нищаться.

Щодо змісту страв, яких мають передовсім добре вивчити курсантки, та сама історія, що з посудом. Річ у тому, щоб приміняти все те, що має комора середньо-заможної селянки: муку, головню разову, бульбу, сир, яйця, сметану, олій, молоко, мак і мід. Ярину поки що ту, що її плекають, заки вивчатись садити кращу. Із цього запасу можна виконувати різні страви. Хто знає село, бачить, що жінки варять дуже пісно. Головною омастою в них є сметана і її властиво не жаліють. У їх рахунку мащення сметаною дешевше, як маслом, що його вони можуть продати. Цією сметаною, приміненою до страв, мусимо направити те, що заподіяли в селі молочарні. Взмажена на сметані, або олію цибулька заступає тут наші запражки, що їх хочуть інструкторки завести по селах. Навіть новітня кухня вже оспорує поживність запражки, отже чому її вперто держатись?

У сільській кухні є мала різноманітність юшок. Стільки її знають, що житній борщ, квасний і без городиної. Найближче завдання привчити до вживання бурякового борщу, що може бути пісний, м'ясний, забілений, заквашений овочами, з грибами і т. д. Далі ладження яринних юшок, поливок із додатком сметани і т. д.

До мучних страв ще не всюди в нас уживають стільничі й валки. Тачають тісто по брудних скринях чи лавах.

А вже найважчий харч на селі це хліб і в цьому напрямку прогріхи інструкторок найбільші. Пекти його треба на курсі не раз і не два. Маємо хліб разовий, пштований, мішаний. Сільські жінки, правда, хліб печуть, але в них він гливкий, важкий, забитий. Коли б вони придивались до модерного печення при допомозі дріжджів, напевно радо з нього скористали б.

А печива якраз на курсі показують найменше. Вже не говорю про хліб, що вимагає дійсно великої вправи. Але булки, штруці, киші, осухи, колачі дуже мало показують. Найчастіше вчать лакоминок і тортів, здається найменш пригожих на село страв. Навіщо підбавити амбіції сільських господинь? Тим більше, що вони всеж такі цієї штуки за час курсу не опанують як слід. А коли хто твердить, що по селах вимагають цих лакоминок, то значно краще вивчити їх добре бішкотового тіста, а то з муки разової пшеничної, гречаної, вівсяної (дуже делікатні). Такі коржі можна перекладати повилком або битою сметаною, а тоді на випадок недуги в хаті є чим хворого годувати. З печива також дуже важні для села медівники, що їх селянки купують у жидів. Майже всі сирівці мають у своїй коморі, чому

їм цього не вжити? Медівник придасться, як прикраса на ялинку, та при інших нагодах. А не потягає за собою стільки клопотів і видатків, як торт.

Перейдім до м'ясив. Село не вміє довго м'яса переховувати, а тому що постійного різника немає, треба з переховом м'яса числитись. Отже цю ділянку треба поставити дуже солідно. Не вчити цього на якомусь куснику м'яса, але вбити барана, теля, безрого, не згадуючи вже про дріб і кусник по куснику пізнавати й вивчати. Показати, як солити, маринувати чи перероблювати.

А хто вміє добре розібрати крілика й приміняти його м'ясо?

Дуже важні є безалкогольні напої. Шкода говорити про примінення ідей „Відродження“, коли не дати селянам іншого напою замість горілки чи пива. Щодо конфітур і соків, то тут треба достосуватись до заможності й бажань села. Але в дійсності ці речі не є першої ваги й для сільського харчу не такі потрібні.

Нераз трапляються трохи що не комічні пригоди з тієї причини, що інструкторка не вміє достосуватись до спромогу села. Наприклад знаю, що в одному селі хоча треба було на якусь „оказію“ спекти тістечок. А в цілому селі не було бляхи. Як вона порадила собі? Попросила одного господаря, щоб вийняв кусник бляхи з даху. При його допомозі випростувала її, загнула відповідно, спекла, що треба, а по „оказії“ помандрувала бляха знову на дах. Це було б дотепно, коли б воно не свідчило рівночасно про кухонні відносини на селі та konieczність до них приміняти із програмою курсу.

Всі мої висновки й помічення, тут висказані, не прямують до того, щоб обнизити вартість праці інструкторок, чи їх знеохотити. Вони призначені для провodu тих організацій, що їх на село висилає. Напевне там є мужичини, що вважають кукуварство чимсь дуже маловажним. Побажати б котромусь із панів, щоб дістав жінку з таким знанням кукуварства, як його мають наші молоді дівчата, що виїжджають на села. Його подружжя щастя потерпіло б поважно.

Найвищий час уже переіменити ці доривочні курси на солідну господарську школу. На короткому курсі не можна солідно вишколити інструкторок — це ми повинні собі зясувати.

М.

З радістю містимо допис поважної діячки з краю. Сподіємось, що він викличе бажану дискусію та насвітлить таку важну справу, як потребу жіночої господарської школи.

Ред.

У ПЕРЕМИСЬКОМУ ІНСТИТУТІ

(Вражіння матері)

Цей багатий вражіннями день почався властиво ще напередодні о 10 г. вечора. Ми з дочкою приїхали на двірці. Під сумним, понурим варшавським туманом лунав дитячий сміх, тупотіння ноженят, що не могли встояти на місці... а самі проти волі гнали вперёд.

Потяг важко дихав... сопів... Матері витирали сльози й тихо хрипили дитей. Батьки підсаджували своїх і чужих — сиріт, що позідалися з усіх сторін... з Польщі, Німеччини, Бельгії... По пероні увихалися полковники: Садовський і Вишнівський, збирали, перевіряли дитей. Пані з Союзу України їм усердно помагали... кому шапку, кому шалик на шию, поправляли... „А вчиста добре... А будь чемний... Не забудь писати... Слухайся вчителів“... — такі науки гомоніли ввесь час.

Поїзд цей їде до Перемишля. Везе емігрантських дітей з усіх сторін до свого вогнища науки, до своєї рідної бурси.

Ідемо. Донька має товариство: дві другорічні інститутки. Ох, як вона їм зазирнула, що вони пройшли через вогненне горнило — іспити. Дивиться на них, як на щось недосконале... розпитує...

Далі дівчата як „дорослі“ пішли дитей обділювати вечерею, що задалегідь приготували господині з Союзу. З якою гідністю і важністю сповняють вони це! Цілоком як великі...

Якось після вечери сон почав усіх морити: і сплячих і „бодрствующих“. Всі, навіть і дівчатка почали хрипіти...

Тра-тра-тах-тах... — ритмічно котяться колеса й заколискують потрохи...

Вікно чим далі, робиться більше прозорим і раз-по-раз мерехтить силуети далеко-розкинутих сіл, обкоханих сосон... Так рідко прогляне десь український густий бір... Треба дітей будити. А вони вже всі повставали, нетерпляче підходять до вікон, старі — новим оповідають: — „он як потяг піде між узгір'я й долини, де так гарно буде, — там Перемишль... А нашу захоронку ще здалека видно... вона високо, на горі стоїть...

безліч, це робить з таким веселим видом! Потяг засопів, задихався й став. На зустріч, на пероні ініціатор бурси п. Шкурат. Діти скачуть з радості, вита-

рили. Стільки змагань пішло для чужих, стільки сил винищилось для переможців, що для себе вже в слушний час не стало...

Інститутки накривають стіл.

ються, а публіка незадоволено нарікає на „українську окупацію“ і вагону і перону.

Візник-українець везе мене, дочку і двох „старших“ дівчат до Інституту через місто.

Нараз бачу як у доньки з очей котяться величезні сльози... — Чого ти? що з тобою?

— Мамо! Я не здам іспиту... Мені десь всі гетьмани погубилися...

— Як-то погубилися? — сміюся й потішаю заодно...

— А бо тут все вже таке українське нараз: і ті діти з бурси, і українські крамниці, і все... ну все українське... і мені так дивно... й хочеться того плакати... й тому вже все позабувала...

— Не журися... пригадаєш як треба буде... і князів...

Не тільки тобі, доню, дивно так... І я зворушена... Ще й Перемишль...

Блискавкою ці спомини перелітають, поки візник довіз до Інституту, де має вчитися донька. Вчиста в місті, що пригадує мій рідний Крем'янець... Пригадує тим, що по-дитячому сховався між узгір'я, і тим, що як кожне старе українське місто, має свої руїни і з ними чар давньої, забутої легенди.

Стукаємо в залиту сонцем браму. Інститут ще спить. „Старі“ інститутки біжать із донькою нагору, я залишаюся у вестибюлі. Згодом відчиняється почекальня, а десь біля 7 год. з'являється бадьоро-усміхнений директор. Даю документи... йде розмова.

Усі школи й інститут ідуть до катедри на Службу Божу. Ціле море дитячих голів. Після служби іспит у гімназії. Перед кабінетом директора зустрічає старенька возня:

— А ви на екзамен? То ся спізнали... Все вже вчора відбулося... Але ще може „ми“ й сьогодні будемо екзаменувати...

„Ми“ — це таке характеристичне. І мені пригадалася колишня наша швейцарка Поля, що уважала себе рівнож одним із головних членів педагогічної ради... І над Дніпром і над Дністром однаковісінько...

Під час іспиту, ходжу, розглядаюся по гарно-уряджених, просторих і світлих саях... Пригадуються забуті, юнацькі рркі, молодіш від спомину, так що хочеться й побігати по доріжках інститутського саду... Тільки молодь напевне не прийме до свого гурту.

Внедвовзі, після двох годин хвилювання, починає бігати й донька, щаслива, що добре написала працю і що всі згублені дати у свій час знайшлися. Летять стрілами нові товаришки на найвищий горбок, щоб із свого гарного саду оглянути цілий Перемишль.

— Ах, як тут гарно... Як я тішусь, що тут буду... Яке тут чудове повітря... Тут і сонце інакше... Ох і ах... — ввесь час чуєш то від одної, то від другої й тішишся не менше їхнього.

Діставши дозвіл від директора, їду нагору де містяться спальні, розпакуюю коші й починаю укладати річі.

А довкола до виховниці скарги:

Авля Інституту.

— А любите ж ви свою бурсу? — питаю.

— Ох, ще й як... Нам так добре в ній. Ми вже не могли дочекатись як поїдемо „додому“...

— До якого?

— Ну, до Перемишля!

Вже вся дівчата висипала на коритар, одягнена, взута; меншим полковник і дівчата помагали. Полковник починає виносити дитячі клунки, коші... і хоч їх

Стільки переживань з ним зв'язаних! Пам'ятаю після здобуття Перемишля — в Крем'янці наша гімназія ходила на „молебствіє“ з нагоди сполучення земель колишньої Галицько-Волинської Держави. Пізніше мій наречений, тепер муж, оповідає про свої пригоди під Перемишлем. Українці під московським прапором хоробро здобували місто від українських воєнків під австрійським прапором, що не менш хоробро його бо-

— Прошу пані, а де буде моє ліжко?... А хтось мою шублядку зайняв... А де моя буде шапка?

І знову це таке знайоме... Десь відікло мені 20 років... І тут в Перемишлі, і там, на далекій Чернігівщині — однаковість... Ми нероз'язані цілий тиждень приїздили наперед, щоб зайняти найкращі місця в спальні. Здається складаєш речі до шафи не доньці, а собі... Збоку йде нагінка: — З хати приїхала, а гудзиків не попришивала... Шпильками сукуно зіп'яла...

Учениця виправдується чимсь, а мені здається, що то був голос не виховниці а моєї дорогої і сварливої (по тодішньому нашому розумінню!) Глафіри Іванівни... Таке все знайоме, близьке...

Вже дівчата поскладали, попрятали... Донька ніяк не може заспокоїтися й що хвилі бігає дивитися на прекрасне господарство Інституту, де є і свої корівки, поросята, дріб і пасіка...

Тішся, радій, дитинко... Ти щасливіша від своєї мами. Будеш вчитися в рідній, українській школі. І твоєю радістю буде тішитися татко, коли оповім йому дома. Тож бодай цю вітиху буде мати із своїх змагань за Україну...

— о —

Вечір насовується потрохи на місто, заїмає крильчато з гір, коли я підходжу до дитячої хлопчачої бурси. На подвір'ї перед домом граються діти в м'яч й їхні голоси відбиваються враз із ним...

Управитель бурси показує світлі, просторі кімнати, де вже дітям приготовані ліжечка чистенькі, свіжі. На стінах українські образи — дарунки рідних осіб, інституцій.

— Хочемо ще їм придбати трохи квітів, щоб було затишніше, — каже управитель.

Показує бібліотечку... лише кілька полицок із книжками. — Збираємо по-

ли, відразу трудно все... — пояснює...

Діти сходяться до столової, де димиться на столі ваза з полтавськими галушками.

Дивлюсь на дитячі голівки й радію разом із ними цим захисним кутком, що їм влаштувала галицька земля. Є тут цеглини перемишлян, львовян, волинців, полтавців, а головне справжня українська атмосфера. Вона допоможе дітям віднайти все те, що затратили були на чужині.

Я вийшла на узгір'я за бурсою. Над мною темне зоряне небо.

Чуєш як десь далі, під глибокими верствами йде рокотом сильний, невдержний шум. Ідуть відголоси усіх забутих, старих змагань цього краю, ще від давніх, княжих часів до сьогодні... Підносяться з руїн й хочуть влитись у ці всі дитячі серця...

Е. Соколовська.

Довкруги педагогічної вистави

Хоч вона ще не відкрита, то вже стягає на себе увагу. Педагогічна праця цілого покоління! Новий підхід до дитини, нові засоби й методи цікаві не тільки для фахівців, але й батьків та приятелів молоді.

Підготовка йде. У школі ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького збирають експонати. Тут їх списують і приділяють до відповідного відділу. Серед цієї праці знаходить референт вистави, др. Метельський кілька хвилин для мене.

У першу чергу питаюсь, як довго вже триває підготовка.

— Підготовляти педагогічну виставу почали властиво від Педагогічного Конгресу в 1935. році. Спочатку зайняла багато часу теоретична частина, а саме програма вистави, поділ праці та дозвіл влади. Щойно цього року властиво почали ми стягати експонати.

— Як відгукнулись школи та інші організації на ваш заклик?

— У першу чергу школи „Рідної Школи“. Всі вони скоро й охоче зголосили свої експонати. Деякі з них дуже цікаві... Також радо причинились інші виховні організації, як Укр. Захоронка, Сільський Господар, Т-во Охорони дітей і опіки над молоддю, Т-во Вакаційних Осель та інші.

— Чи кожна з цих організацій виставлятиме окремо?

— Ні. Вистава буде поділена на п'ять відділів і весь матеріал увіллється в них, незалежно від того звідкіля походить. Певне хочете знати які це відділи? Отже перший обійматиме сучасну педагогічну літературу, оскільки вона доступна і шкільні підручники. Сюди долучаться видавництва для дітей і молоді. Далі покажемо

організацію нашого шкільництва при допомозі мап, діаграм і статистик. Третій відділ обійме життя й працю школи. Покажемо тут нові навчальні засоби, як зільники, зразки народного мистецтва, історичні мапи. Також шкільні світлинні, афіші й бібліотеки. Окремий відділ творитиме життя й працю молоді. Це є знов вироби учнів при практичних заняттях і всі ділянки життя поза школою, як пласт, виховні оселі, шкільні кооперативи та інші організації. Наприкінці лишається ще життя вчителів. Його покажемо при допомозі світлин та діаграм.

Прошу дозволу переглянути список експонатів. Др. Метельський настільки ввічливий, що навіть дозволяє оглянути деякі ближчі.

Матеріал дійсно величезний. Вперше здається дістанемо такий повний перегляд нашого шкільництва. Слідна не тільки солідність у загальній підготові, але і в кожній найменшій клітині охота виявити себе. Тому трапляється, що народня школа в глухому кутку дає рівнож цікаві експонати як столична гімназія.

Для „Нової Хати“ найцікавішим є вияв нашого фольклору. У відповідь показують мені гарні ляльки в народніх строях Дрого-

биччини і Рогатинщини. Далі показують народні узори із тих самих околиць та з Яворівщини. Ще сильніше проявляється він у виробках жіночих фахових шкіл. Окрім етнографічних мап, є стилеві зразки народньої ноші, рисунки українських історичних строїв, прегарні ручні роботи на народніх мотивах. Не згадуючи вже про мапи українських говорів та народні музичні інструменти, що їх постарав Муз. Інститут ім. Лисенка.

Мимоволі свідчить це про те, як міцно зв'язана тепер школа з життям та як живо реагує вона на його прояви.

— Чи передбачуєте під час вистави якісь імпрези? Запитую наприкінці.

— О, так. Передовсім плянуємо для фахівців зразкові лекції по львівських школах. Далі концертну імпрезу всіх шкіл „Р. Ш.“ з виставою „Інститутка“. Свято „Рідної Школи“ теж відбудеться, як щороку, на площі Сокола-Батька. А наприкінці, 27. і 28. червня „Взаємна Поміч Укр. Вчителівства“ влаштує з'їзд, що допоможе нам гідно закінчити виставу.

Вже небагато часу ділить нас від початку вистави. Але напевне ще встигнуть причинитись до неї всі, що досі не відгукнулись.

Л. Б.

З ДОБРОГО ЗЕРНА — ДОБРІ ЖИВІ!

Найкраще зерно, з якого будуть добрі живі, це ощадності, зложені

в Земельнім Банку Гіпотечнім
у Львові, вул. Словацького 14
(Філія: Станіславів, вул. Собіського 11)

Мистецтво й родинне життя

Давно вже, в одній поважній психологічно-літературній студії читала я, що подружжю, родинне життя не сприяє розвитку мистецького таланту у жінок. Часто жінка, що дівчиною проявляла іскру таланту, може мріяла про мистецьку славу, одружившись, забуває на свої великі пляни, мрії. У чоловіка навпаки. У родинній атмосфері їх мистецький талан звичайно не тільки не марніє, але міцніє, дозріває.

Чи є що в тому правди? Статистично мабуть ніде цього не справджено, але назагал здається, що дійсно часто так буває. Кожна з нас навіть особисто може нагадати собі, скільки то знайомих жінок, що подавали надії у письменництві, малярстві, музиці, співі, чи іншому мистецтві, з часом зникало безслідно з мистецького овиду. Завдаєте собі труда дізнатись чому? Звичайна відповідь:—Вийшла заміж, де вже їй тепер до цього...

Чому? Чи тільки самі важкі обов'язки господині, матері, дружини відривають жінок від мистецької творчої праці? Чи винні тому чоловіки, що недоцінюють таланту своїх жінок і не стараються їх підтримати? Може. Але чи не найголовнішою причиною є власне душевне наставлення жінок, що для них загально найвищим ідеалом є — родинне життя. Не мало важке й те, що любов у жінки грає куди більшу роль, як у житті чоловіка, та й любов ця інша, глибша, більше абсорбуюча цілу душу, як у чоловіка.

При цьому ж жінка, коли любить, знаходить щастя у тому, що може посвячуватися, приносити жертви, терпіти, а то й служити. — Любов чоловіка після першого захоплення прибирає форму владну. З невілля, навіть не перестаючи кохати, чоловік перекидається у „пана“. Так буває принайменше у великій частині випадків. Додаймо до того, що чоловік не має того спеціального, може атавістичного культу для господарських справ, що жінка. Хіба немає молодого, здорового, нормального чоловіка, що для нього ідеалом були б: власна хатка, садок, квітничок і дружина. Ця, або подібна цій мрія для більшості жінок така приманлива, що не вагаються заплатити за неї надією на майбутню славу.

Чи це вже такі спеціальні прикмети жіночої, або чоловічої душі? Чи може є це наслідки довговічних умовин життя, що накладали на чоловіка широкі, позадомашні

завдання, а жіночий світ замикався в чотирьох стінах родинного дому? Годі на це рішуче відповісти. Мабуть одне й друге. Але чи це зле? Ні. Навпаки. Коли жінки, а принайменше більшість із них, позбулась би цих „жіночих“ прикмет, тоді родинне життя розпалось би. У ньому не стало би цієї творчої сили, що їй дає власне оця, схильна до посвяти любов, та господарське замишування.

Олена Кисілевська з унуками, Оксаною й Аскольдом.

Родинний дім, а зокрема велике завдання вихови дітей є теж полем великої, творчої праці, що в ній ніхто жінку не всилі заступити. Чи не оця інстинктовна може пошана для високої ролі, що її має жінка в родині, робить те, що жінки часто задля цього відрікаються й мистецької, творчої праці? Та це діється тільки тоді, коли ця іскра Божя не є така сильна, щоб не згасла. Справжній талант все і всюди знайде собі час, пригнорить обставини так, щоб вибитись, а не змарніти. Маємо на це багато доказів і в нас, і в інших народів. Найкращі наші письменниці, поетки були і є водночас добрими дружинами, зразковими матерями, а то й господинями. Згадаймо тільки з давніх Марію Загірну, Ганну Кулішеву, Олену Пчілку, з сучасних Уляну Кравченко й Софію Русову. Наталена Королева залюбки господарить, а Марійка Підгірянка з гордістю глядить на своїх четверо дітей...

Також Ольга Кобилянська, хоч незаміжня, була найкращою хазяйкою й справжньою, повною посвятою опікуною для своєї рідні, коли мусіла їй заступити передчасно згаслу матір.

З інших мистецьких кругів слід згадати хочби недавню помершу малярку Софію Левицьку й інших. Із чужих славних жінок біографи спеціально підкреслюють велику господарність і високі материнські прикмети славної італійської письменниці Грації Деледди. Найкраща словацька письменниця, водночас і перша громадська діячка та редактор Ол. Шольтисова, вийшла заміж в 16 році життя, мала кількох дітей і великі господарські і громадські обов'язки. А всеж таки розвинула свій письменницький талант і написала немало цінних книжок.

Цінну працю, хоч із іншої, не мистецької, а наукової ділянки дала людству Кюрі-Склодовська. Знаємо, що вона була добра мати, дружина, господиня. Прикладів зрештою знайшлося би дуже багато. Але може дехто скаже: питання, чи якраз ці самі жінки в інших, більше сприятливих обставинах не дали б народові куди більше, як дали тепер? І це може бути. Але чи це, що вони нам, чи людству дали сьогодні, не є глибше, змістовніше, ніж те, коли б не жили повним родинним життям? Приміром ця ж словацька письменниця Шольтисова написала дуже цінну студію „Мої діти“, яку ніхто, як тільки матір, могла так добре написати.

Виходить, що розвою справжнього мистецького таланту не згасять якби не були обставини. Треба мати терпеливість пережити той критичний час, коли в душі людини кристалізується її духовне „Я“. Справжній талант заговорить голосно скорше чи пізніше. Слабший може й затихне, але хто знає, може об'явиться в іншому виді у тій же самій людині? Може живе в її нащадках, що їм вона, як матір допоможе вибитися на висоти, яких сама не досягла. В кожному разі, те, що є в душі дійсно цінне й вартісне, не пропаде!

О. Кисілевська.

До нашої дискусії висловились відома наша громадська діячка й редакторка, Олена Кисілевська. Цікаво слідкувати за глибокими, зрілими думками цієї статті, що наświetлюють справу з нового боку.

Ред.

Важкий удар для жіночого руху

Як подали вже щоденники, дня 6. ц. м. ввечері, завісило львівське городське староство діяльність „Союзу Українок”. О. Шепаровичевій, як відповідальній редакторці часописів С. У. „Жінка” та „Українка”, поліція доручила повідомлення про закриття обох часописів.

Вслід за тим часописи принесли вістку про розв'язання Філії та Кругів товариства.

З СОЮЗУ УКРАЇНОК ЕМІГРАНТОК

Літературний клуб Союзу Українок Емігранток цього року подвоїв свою працю, уряджуючи вечорі чи сходини що-середі, а не що-два тижні як було раніше.

На вечорах цих дуже приємно сходять час серед розгляду літературних новинок, жіночої преси і живих дискусій, утриманих у спокійному тоні.

Треба віддати справедливість нашим жінкам, що вони вміють бути об'єктивними рецензентками без огляду на свої особисті симпатії, чи нехті до автора. Бо тепер ми часто-густо стрічаємось із сторонністю навіть у найповажнішій критиці.

1. У біжучому сезоні було кілька вечорів, присвячених розглядові жіночої преси. Пані Стефанія Лукасевич уміло синтетичних доповідях дала найбільше цінні виїмки з журналів: „Жінка”, „Нова Хата”, „Жіноча Доля” і „Воля”, „Світ Молоді” і т. д.

2. Було кілька вечорів у клубі, присвячених темі українського театру, та спробі драматичної студії у Варшаві. Доповіді-реферати робила високоталановита артистка Наталя Михайлівна Дорошенко, але ширше на цю тему буде на іншому місці. Дуже вартісний і цінний розгляд історії українського театру дав професор Дмитро Дорошенко. Як взагалі усі реферати цього професора, так і цей був живий, блискучий, утриманий на високому культурному рівні і дав слухачам повну картину історії нашого театру.

3. Пані Наталя Холодна прочитала: а) Реферат, присвячений творчості Б. Антонича, підкреслюючи його містицизм, екстазу і самотність. Підчас читання уривків з його більш характерних психологічних віршів, слухачі відчували особливо ярко містику, в обличчі його недавньої смерті. Вечір пройшов в особливій зворушенні. б) Реферат, присвячений творчості Мосендза, застановляючись довше на його шляхотних стремліннях творити соняшну, опромінену, легендарну казку вчорашніх днів. Однак зприводу його „Роксолани” вивязалась жива дискусія. Дехто знаходив у цьому несправедливість наставлення до жіночої психології, підкреслення браку жіночої стійкості. Тим більше, що і Роксолани

Цей крок викликав хвилювання не тільки серед українського жіноцтва але й усього нашого громадянства. Зокрема прикро вражене цим жіноцтво, що мало в „Союзі Українок” свій організаційний центр. А на селі, де „Союз Українок” притягує селянок до громадської праці та сповнив цим велике завдання, припинення діяльності мусіло ще тяжче відбитись.

і Марусі Богуславки все ж не поривали, як це передають старі пісні, цілковито зо своєю національністю... А серед тих трьох тисяч, що їх покарав отаман Сірко... було більше мужчин. в) Реферат присвячений творчості Юрія Клєна, розглядаючи його вартості: громадянські, високо-мистецькі й психологічні, і підкреслюючи найбільшу простоту, брак штучного патосу і природність його віршів. г) Реферат, присвячений творчості Ю. Косача. Прочитано кілька уривків його талановитих новел, чарівних як його рідна Волинь.

4. П. К. Чайківська прочитала реферат на вечорі, присвячених нагородженому членові Союзу Українок, п. Наталі Холодній. Завжди спокійна, опанована доповідниця цим разом була зворушена, бо як сама говорила „важко розбирати по кісточкам не когось незнамого, а того, що виріс на наших очах, жив з нами й працював разом”. Високо-мистецька декламація п-ні Наталі Юрчинської-Попович, рецитації авторки, квіти, побажання, заповнили решту вечора, залишаючи у слухачів миле, культурне враження. Навіть світло лампи і стіл, прикрашений особливо просто і тепло, доповнювали цю гармонію.

На вечорі в честь творчості Марко Вовчок п-ні Катерина Чайківська дала дуже змістовний й оригінальний реферат. У цьому, як і в колишньому своєму рефераті про Стефанію доповідниця підкреслила не тільки жалість до „уніженних і обіжених”, яку досі багато знаходили в неї, — а бойове, вольове наставлення до життя. Чудовим, захопливим читанням уривків із творчості Марко Вовчок пані Наталя Дорошенко так полонила слух і серце слухачів, що не хотілось вірити, що ми зараз на чужині. Ми душею були дома... в тому давньому світі Марка Вовчка.

5. Нижчепідписана прочитала реферат присвячений творчості Галини Журби. Ніодин з попередніх, що я прочитала на терені Союзу, не доставив мені особисто стільки радості й моральної вітхи. Радості тому, що говорю про письменницю, яка зуміла щиро-сердечно без вимушено-придуманих поз, вичарувати забуті легенди Волинської землі. Крім описів побуту, авторка привертає прибитим

терпінням і працею людям — гордість, підносить їх до справжньої гідності. Правдиво зрозуміле почуття гумору і мудрої іронії у селянина; яскраво змальована відвічна туга-голод волинського селянина за землею. Велика шкода, що другий том „Револуція йде” сконфіскований. Але знаючи далі події Волині, цього можна було сподіватися, особливо, коли авторка писала правдиву книгу її життя.

На черзі майбутній вечір має бути присвячений творчості Н. Королевої, також лавреатці. Минулого року авторка цих рядків здала була реферат на тему: „Ідея Христа і Ніцше в лабіринті життя”. В ньому розбиралося також книжки: „Во дні оні, 1313, Інакший світ і Без коріння”. Книжка „Без коріння” за увагою реферату викликала живі дискусії. По-перше тому, що авторка досить тенденційно описує життя на некористь української культури, яку називає московською; описує життя у Києві й на Волині, де було специфічно-лідрубне життя від московського. По-друге авторка часто-густо ображує почуття православних українців, тоді як їхня релігія, а не „обряд” начислює більше 30 міль. визнає і є старою українською релігією.

Е. Янчевська.

Як ширше завдання, Управа Союзу ставить собі організування товариського життя української еміграційної колонії у Варшаві. З цією метою влаштовано цілий ряд вечорів: традиційні „Андрійки”, раз на місяць ширші клубові сходини з танцями, а підчас Різдвяних свят вечірню ялинку з дуже різноманітною і цікавою для дітей програмою: з дідом Морозом, забавами, співами, що їх виконували самі діти під фаховим керівництвом пп. О. Козаківної та Н. Розумівної.

Нарешті 5. II. 1938. р. Союз влаштував репрезентативну вечірку з концертом. Успіх вечірки був великий, матеріальний і моральний. Треба зазначити, що взагалі всі вечорі Союзу Українок Емігранток дають матеріальний прибуток, а Союз завдячує це дуже добре zorganizованій праці членів Управи під керівництвом голови Союзу п. М. Лівницької. Значна частина прибутків Союзу йде на виплату допомог, особливо на платню за навчання сиріт та дітей незаможних батьків. На здійснення одного з великих своїх завдань — будови бурси для українських сиріт-дівожат, Союз ще не встиг зібрати відповідних засобів. Але Управа напружує в цьому напрямі всі свої сили, шукаючи матеріальної підтримки серед українського громадянства.

Вимоги життя поставили перед Управою Союзу ще одно важливе завдання — створення українського театру на чужині. З цією метою утворено при Союзі драматичну секцію, під проводом відомої артистки, п. Н. Дорошенко.

Широкий обсяг праці та її zorganizованість дає підстави бажати, щоб Союз Українських Емігранток, як організація розвивався успішно й надалі.

Г. В.-М.

Доставляє шкіркові й ткані рукавички.
Чистить і направляє рукавички.
Виправляє шкіри та замш і хутро.
Шие рукавички з принесених шкір.

Черніцький і Ольшевський

Львів, ул. Рутовського ч. 2, тел. 261-92.

Тільки NIVEA має в собі ЕВКЕРИТ,
засіб, що зміцнює шкірні ткани!

Крем NIVEA
від за. 0,40 - 2,60
Олійні NIVEA
від за. 1, - - 3,50

Тому Крем NIVEA є невіддільний! Особливо на весну пера вимагає плекання. Крем NIVEA Шкіра плекана постійно NIVEA-ю стає відпорніша на погані впливи змінної погоди. Бо NIVEA легко входить вглуб шкіри і діє зміцнюючо на її ткани. Тоді шкіра набирає гнучкості і молодечої свіжості. NIVEA береже теж перед соняшним опаром. А щодо ціни — Крем NIVEA може кожній набуті. Тому нема ніякої перешкоди, щоб ще сьогодні не купити коробок Крему NIVEA.

Олена Бережницька-Будзова.

На городничі теми ТРАВЕНЬ НА КВІТНИКУ

Вершом весняного сезону в квіттовому городі є друга половина травня. У нашому підсонні здебільша між 10—15 травня загрожують ростинам сильніші приморозки. Тому то й увійшло в звичай, що засів ніжніших і вразливіших на зимно ростин переводиться щойно після 8-го травня, а садження квіткової розсади після 15. травня.

У травні висаджувати на кльомби розсаду всіх літніх квіткових ростин, садити далії, мечики, канки, геліотропи, бегонії, мушкательки, гвоздики, левконії тощо. Взагалі заповнити вже остаточно всі грядки й кльомби прилагодженим ростинним матеріалом.

Далії (георгіні), переховані зимовою порою в пивниці переглянути перед садженням й усунути всі зогнили або спорохнявілі бульви. Далії не люблять свіжо навоженої землі, тому садити їх радше на пісному, як на свіжо або сильно погноєному ґрунті.

На кожну далію викопати осібно яму завширшки корінної брили, заглибшки 30—40 см, залежно теж від величини коріння. Великі, сильні брили поділити на дві, або більше частин, розриваючи їх обе-

режно, щоб не пообривати поодиноких бульв і садити кожну частину в осібно яму. Садити далії 1 м. одну від одної. Вложивши корінну брилу в викопану яму, вбити попри коріння сильний палик, завдовжки 130 см. у промірі 6 см. і загорнути яму вибраною передше землею, а наприкінці сильно її втоптати. Підливати не треба, щоб не зогнили. Підливати щойно тоді, коли вже випускають квітові пупінки, отже здебільша щойно в липні.

Садження розсади квіткових ростин вимагає теж дещо знання, зручності та вправи.

Перед садженням зазначити патичками місця, де хочемо посадити розсаду, а коли хочемо садити рядами, треба це зробити дуже рівно. Тому порадою шнуром зазначити черти на поверхні грядочки. Можна це виконати в цей спосіб, що дві особи беруть шнур, кожна за один кінець і випруживши його роблять ним слід на землі грядки. Можна теж оба кінці шнура прив'язати до двох довгих кілків і кожний з них вбити в грядку на протилежних кінцях, так, щоб випружений шнур доторкнувся до поверхні землі на грядці й лишив на ній черту або рівчик. Опісля від-

мірити побажане віддалення одної рослини від одної й зазначити ці місця патичками. Очевидно, садячи рослини мусимо послуговатися наміченим пляном.

Хто садить розсаду, мусить пам'ятати, що кожна ростинка має дуже ніжне коріння, що своїми волосистими випустками зростається дуже сильно з землею. Тому, вибираючи розсаду з скриньки або розсадника треба її перш за все підважити дерев'яним кілочком і обережно виймати, не обтрясаючи землі з коріння. Опісля в зазначених на грядці місцях зробити кілком ямку. Кілок держати в правій руці, а двома пальцями лівої руки одну ростинку розсади. Ямка має бути така глибока й широка, щоб у ній вигідно помістились корінці розсади. Відтак випускаємо корінці розсади в ямку, дещо глибше, як вони росли на розсаднику, вважаючи, щоб не загнути коріння. Коли ямка за плитку, слід її поглибити. Впустити відтак корінці рослини в ямку й устромити кілок дещо скопом у землю в відступі 5—6 см. праворуч від ямки (гл. рис.) та пригнути його в напрямі рослини. Тим способом обтискаємо коріння

НАЙКРАЩІ МАТЕРІЯЛИ для ПАНЬ

у фірмі

ОСИП ЛИТВИНОВИЧ

ЛЬВІВ, ул. ГАЛИЦЬКА 21

землею. Таке садження йде дуже скоро, а за хвилину набираємо вже деякої вправи й зручності.

Розсаду квітових рослин садити по змозі в **холодний, безсоняшний день**, найліпше після дощу, отже в вогку, але не болотисту землю. Коли дощу нема вже довгий час і земля на кльомбах суха, треба її підлити водою (ситком поливника) на 2—3 години перед садженням. Садити ввечорі, а не вранці, бо впродовж ночі рослини ліпше приймуться та довше не наражуються на соняшну спеку й надмірне світло.

Коли вже всі грядки й кльомби заповнені, треба квітові рослини **дбайливо доглядати**. Свіжо посажену розсаду поливати водою, як треба **щовечора**, але вже не ситком, але горнятком, так, як це роблять селянки, підливаючи розсаду капусти. В цей спосіб осяджуємо воду, а рослини дістають більше води, якби це сталося, коли б їх підливати через ситко поливника. Засіяне насіння й травники поливати ситком. Поливати лише тоді, коли земля вже суха, в противному разі коріння рослин зогніє, а рослини гинуть. Вода до підливання мусить бути довший час огріта в сонці, тому слід її заздалегідь напустити до бочок, виставлених на діяння соняшного тепла. Так огріта вода прискорює (своїм теплом) ріст рослин.

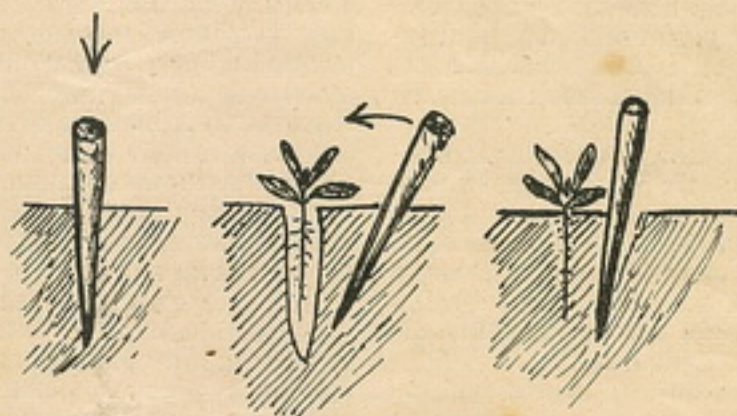
Крім цього підливати теж **рожі**, а навіть **бузок**, **жасмин**, інші **оздібні кущі**, та ще й усі **зимотривалі й літні квітові рослини**, бо вони з води черпають не лише вогкість, але ще й мінеральні соки, що їх розпускає вода. Найменше підливання вимагають **цибулькові рослини**, бо вони мають припаси води в цибульках. Все таки, коли земля дуже суха, слід їх поливати. Дobreю до підливання є теж **дошівка**, особливо на ґрунт сильно погноєний. Найбільше вогкості потребують назагал квітучі росли-

ни, або ті, що мають пупінки й незабаром зацвітуть.

З інших городничих робіт слід згадати про **правильне стриження** трави й удержування травників у взірцевому порядку, про **грацування** (шкрябання) **стежочок**, а вкінці й **дбайливе полення** квітника з усякої хопти й бурянів. Після кожного зливно дощу, **направляти стежки** та **підмити беріжки** кльомбів, **замітати стежки** й **висипати їх щораз пісочком**.

Підрастаючі рослини **привязувати** до паличків личком (рафією). **Процвілі квіти** стократно, **нарцизів, півоній і т. п. відтинати** ножиком, або **ножицями** **сейчас після відквіту**, щоб на квітнику ніколи не було слідно якогонебудь **нелад**, або **занедбання**. На квітнику мусить панувати не лише **взірцевий лад**, але також **повня життя** в цілій своїй красі, а все, що **мертве, хворе, зсохле, зів'яле, погане**, треба негайно **усувати**. Тому що

дня **вранці** слід **переглядати всі рослини**, **обтинати процвілі квіти**, **зсохлі листочки й гілки**, **збирати з грядок і травників пелюстки**, **оппадаючі з квітів**, **нищити всякого роду галапаси**. Ці всі **відпадки** збирати до якогось **кошика** або **мішка** та **викидати на смітник**, або в **компостову яму**. Хто щодня **переглядає рослини квітника**, цей ніколи не матиме **нараз забагато роботи** для **впорядкування свого квітника**, а квітник буде **завсідни виглядати чепурно**. Нема нічого **поганішого**, як **занедбаний квітник і рослини**, **позбавлені всякої опіки**. Повно на них **усюди сухих листків**, **просохлих квітів**, **серед вічно засмічених травників і занедбаних стежок**, **зарослих травою й мохом**. Навпаки, **гарно плеканий квітник** не лише **свідчить добре про його власника**, але **теж є чепурним об'ямуванням і прикрасою хати**.

Як садити розсаду кілком.

НА СТОРОЖІ

твого здоров'я і краси

ТОАЛЕТОВІ МИЛА
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Форми для всіх

Вишивана суконка ч. 965. з полотна.
Форму можна дістати у величині
I, II.

Виміри для величини: I. II.
Обвід горішній 85 см. 90 см.
Обвід бедер 94 „ 98 „
На суконку потрібно 4 м. полотна.

Складові частини форми:

1. Перед блузки.
2. Плечі блузки.
3. Перед спіднички.
4. Складки на переді спіднички.
5. Зад спіднички.
6. Рукав.
7. Комір.
8. Лиштвa на переді суконки.
9. Поясок.

Як кроїти суконку?

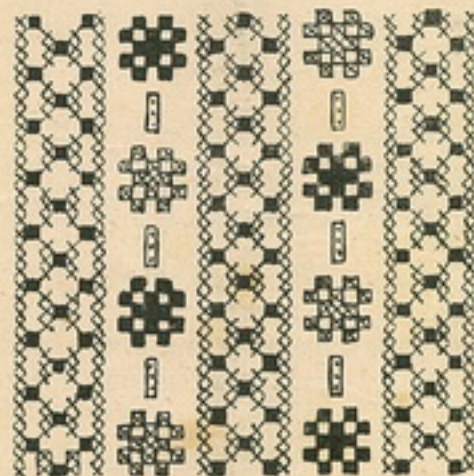
Перед кроєнням перевірити виміри власні з вимірами форми. Якщо є які розбіжності у вимірах, треба справити. Форму вкорочуємо або продовжуємо все посередині, ніколи на краю. Розложити матеріал подвійно, розмістити на ньому форму, припнути шпильками, щоб не сувалася.

Коли суконку кроїмо з полотна, тоді довкруги форму зарисувати радельцем і зазначити всі значки, що на формі. Відтак викроювати за формою. Форма включає 1 см. на шви.

По скроєнні треба вишити суконку.

Як шити суконку?

1. Скроєну й вишиту суконку зфастрігувати, допасовуючи значки й спробувати на особу, що для неї призначена. Якщо добре лежить, зішити шви на машині.
2. Зішити вишитки у спідничці.
3. Зложити й зафастрігувати усі складки в спідничці, як позначено на формі.
4. Зішити бічні шви спіднички.
5. Долину спіднички загнути й із лівої сторони викінчити ручно (крито).
6. Зішити вишитки на переді блузки.
7. Зішити боки й рамена у блузці.
8. Зішити блузку зо спідничкою, допасовуючи значки на формі.
9. Настебнувати лиштвu на переді суконки.
10. Пришити комірець.
11. На переді суконки під лиштвoю викінчити розріз до застібування.
12. Зішити вишитки на рукаві.
13. Зішити рукав.
14. Долину рукава загнути й викінчити з лівої сторони ручно.
15. Пришити рукави, допасовуючи докладно значки.
16. Зішити поясок, вивернути на праву сторону, довкруги застебнувати вати.
17. На кінці пояса пришити пряжку.
18. Всі спідні шви викінчити машиною, загинаючи поодиноким рубець та застебнуючи при самому краю.

Взір до сукні. Краски: ■ ■ брунатна, х х цегляста.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА

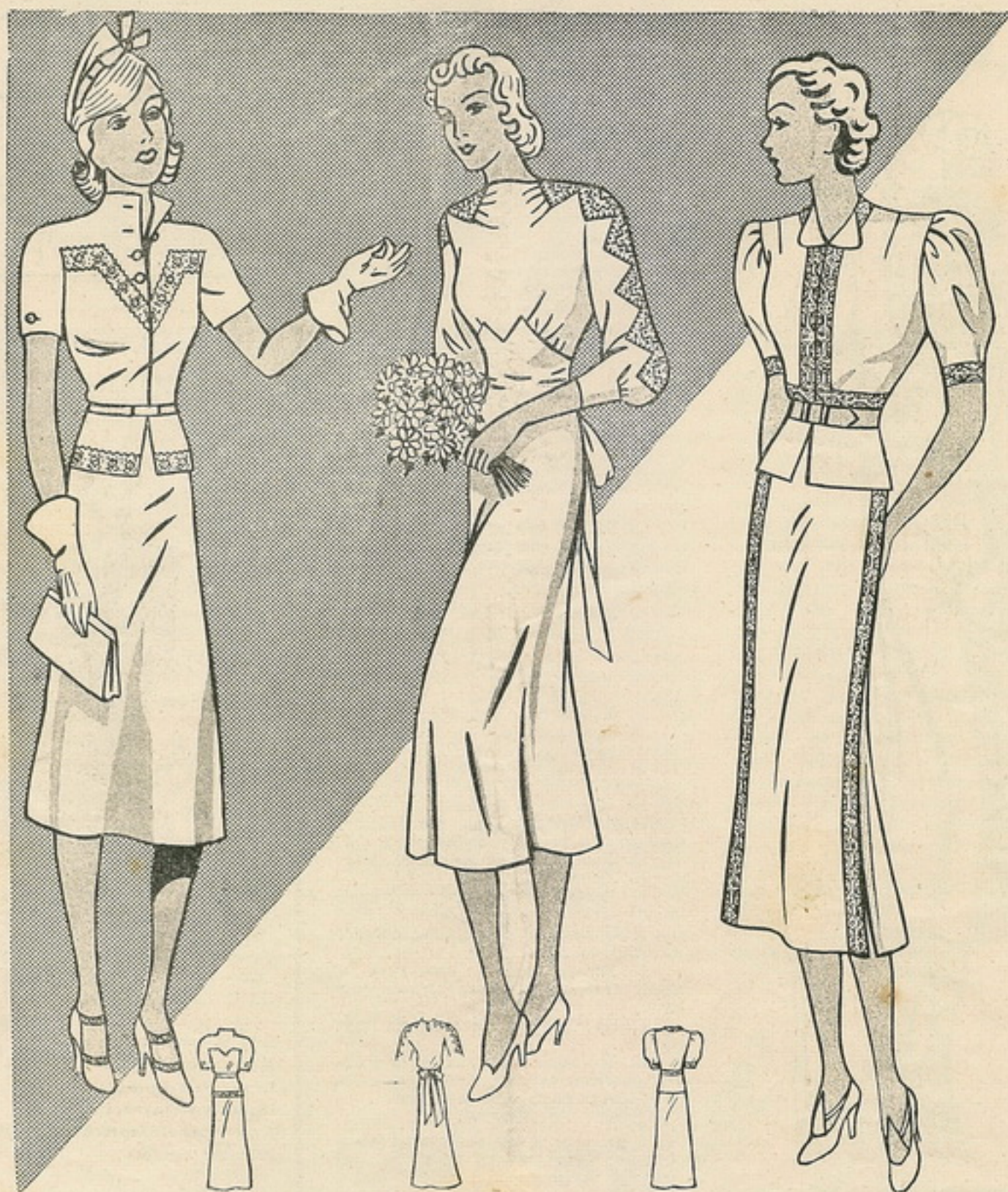

Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині,
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту

Проекти до таблиці взорів ч. II.

Ч. 1. Елегантна полотняна гарсонка, прикрашена делікатною вишивкою. Взір ч. 3. з таблиці ч. II.

Ч. 2. Сирий шовк можна теж гарно прикрасити вишивкою. Ось розкішний

попудневий модель із широкою зубчастою вишивкою. Взір можна замовити за надісланням 1.50 зл. поштовими значками.

Ч. 3. Дуже зручно прикрашувати

полотняну суконку готовою вишиваною лиштвою (бортою). Але модель мусить бути для цього відповідний. Густий взір ч. 5. із таблиці ч. II. знаменито до нього надається.

На весну й літо

**дамські плащі
й костюми**

та великий вибір вовняних, шовкових і полотняних матеріалів, на дамські й мужеські строї — поручає

Мечислав Залеський

Львів, пл. Марійська 10.

Тел. 200-53.

Коліркові пояски.

Ч. 1. Сукня з білого бурунчуку. Ніжний взір ч. 9. із таблиці взорів ч. II. прикрашає її зпереду й на руках. Подвійний ляховий поясок зелений і червоний.

Ч. 2. З сирого шовку ця легка літня сукня з кольоровим шовковим поясом. Тут годиться взір ч. 3. або ч. 7. із таблиці ч. II.

Ч. 3. Комплет із полотна або сирого шовку. Взір ч. 3. прикрашає перед суконки й вилоги жакета.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ
є ярашені індантеновими ярасами й тому
ніколи в прання і на сонці не пускають!

MEZ

C·M·S

Волічка у великому виборі в крамниці У.Н.М. вул. Косцюшка 1

С К Л А Д И ВОЛОКОННОГО ПРОМІСЛУ

Одиноке безпосереднє представництво матеріалів краєвої й заграничної продукції поручає нові зори на жіночі плащі й костюми, та на чоловічі вбрання і спортові й візитові плащі.

С. ЛУЧИНСЬКИЙ І З. ФРАНСУА
Львів, пасаж Міколяша, 1. сх. I. п.

ПАНСІОН

„СТАХОВА ВОЛЯ”

в Гребеніві біля Сколя над Опором серед гір та смерекових лісів.

Чинний від 1. червня 1938. р.

В державі і під управою

М. ПІКАВОВОГО

Поручає 50 кімнат з верандами. Смачні, здорові та добірні харчі. Від 3 до 6 зл. денно.

Розваги: Дансінги, теніс, бібліотека, кругольня і т. п.

Більші інформації:

Львів, ул. ГОЛУВКІ Ч. 14. III.

Помадки до уст Шаха

ВЕСНА, ЧАС БУЗКУ.

Небо зарожевілось, земля зазеленіла. Весна! У парках та городах линуть запаморочливі пахощі квітів. Тульпани, конвалії, бузок. Бузок, чудовий білий бузок! Яка ж шкода, кажуть деякі, що парків і городів не можна перенести до помешкань, душних каварень, кін і театрів. Перепрошую, можна перенести! Вистане ввійти до першої з краю парфумерії і зажадати оригінальної води „Японський білий боз” Шаха. Перенесемо годі весну до свого помешкання.

„Японський білий боз” Шаха виконаний із справжніх олійків. Його запах ніжний і освіжливий, як пахощі справжнього бузку.

Отже купуймо „Японський білий боз” Шаха!

Величезний вибір

матеріалів, гум і корсетних додатків лише в фірмі

І. К. КОРКЕС, Львів, ул. Галицька 3

МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі

поручає

„ДИММОДИ”

Львів, Європ. Готель.

НЕМИЛИЙ ЗАПАХ

знищеної або альпакової
столової застави

усуває посріблюванням
із 5-літньою запорукою

ГАЛЬВАНОПЛЯТЕР

Львів, ул. КОПЕРНИКА ч. 14.

Християнська фірма

НАЙКРАЩІ

НИТКИ до шиття

ШОВК до шиття

БАВОВНУ до циркування

купуйте тільки з маркою

„ТРИ ЛЕЛІ”

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 56

НЕВІДЛУЧНА ПРИКМЕТА СВІДОМОЇ ЖІНКИ.

Свідома жінка — громадянка повинна брати безпосередню участь у всій тій праці і всіх тих починах, що причиняються до зміцнення сили рідного народу. Нажаль одну ділянку в тому напрямку у нас часто переочується. Переочуємо, що одною з основ нашого загального скріплення є ощадність, у ширшому розумінні. „Народи, що не вміють щадити, мусять зникнути з лиця землі” каже один економіст. Так — бо ощадність творить і підсилює добробут народу, а чейже тільки народи в добробуті можуть розвиватися і рости всесторонньо. Чи ж свідома українка може бути байдужа до ощадності, коли це така важна і засаднича справа? Ні! Невідлучною прикметою свідомої жінки мусить бути не тільки її суспільна чи політична праця для загалу, але й замишування до ощадності, систематичної і спрямованої до рідних фінансових установ. Під тим оглядом повинна жінка світити добрим прикладом своїм чоловікам і братам. Так подумана й практикована ощадність мусить стати нашою другою природою — це мусить стати одною з головних засад практичної а притому й ідейної українки.

(З. Б.).

„BIJOU”

ТАДЕЙ СЛІВІНСЬКИЙ
Львів, вул. КІЛІНСЬКОГО 2

поручає найновішу паризьку біжутерію,

модні торбинки, несесери, парасолі і т. п.

НИЗЬКІ ЦІНИ

Із показу української моди:

п. Марта Садовська в молодечому комплекті з яворівської шорци. Пружки використані зручно вздовж і впоперек. До цього біла батистова блузка, капелюх із фірми „Міка“.

Інж. Стефанія Чижович.

ПОКАЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ.

(Частина реферату на показі української моди дня 8. травня).

Від довгих років кооп. „У. Н. М.“ при допомозі свого журналу „Н. Х.“ старається українізувати моду. Нелегке це завдання. При повній дезорганізації нашого ткацького домашнього промислу, при браку власного текстильного виробництва наша праця зводилася лише до 1. українізації форми одягу (беручи за основу деякі історичні чи народні форми), 2. примінення своєрідних елементів декорації до загально прийнятих міжнародних форм моди.

В одному і другому напрямі, праця наша добилася певних успіхів. Поза межами нашої батьківщини стилізовані українські сукні приймають з великим захопленням (згадати хочби вечір стилізованої сукні в Торонто, який впровадив моделі не лише поміж своїх членів, але також і поміж чужинців), і зразки вишиваних суконь з „Новой Хати“ залюбки копіюють чужі журналі хорватські, югославянські, чеські, болгарські та інші.

По кількісному досвіді, кооп. „У. Н. М.“ при допомозі наших мисткинь пп. Мілі Охримович, інж. Стефи Рудакевич, М. Морачевської, С. Вальницької та робітні і школи кооп. „Труд“ під проводом п. Е. Олесницької, взялася за тяжке завдання: дати показ укр. моди.

Розуміємо вповні те, що ця наша перша спроба викличе багато скептицизму. Звісно ж, мода це один з могутніших диктаторів світу, їй коряться сильні, господарсько зрілі, самостійні держави. Як же ж то ми, квота ще господарської нації, без належної розвинутого текстильного промислу пориваємось творити власну моду? Чи та мода зможе мати успіх та чи прийметься серед нашого громадянства? На це питання відповідь нам укр. жінка в найблищій будучності.

У сьогоднішньому показі побачите примінення селянських самотканів, продукованих для власного вжитку: таких як мальованки, шорци, басагові тканини і т. п. Ці одяги є так би сказати на 100% з українських тканин. У них все, від плетання рослини волокна до остаточного сконфекціонування тканини виконане рукою укр. робітника.

На спеціальну увагу заслуговують теж воєнні самоткани продуковані фірмою „Гуцульське Мистецтво“ в Косові для ужитку міста. Тканини ті своєю красою та знаменитими красками дорівнюють славним англійським самотканам.

При самотканах тих вправді сирівець чужий, бо власної воли ще у нас обмаль, зате всі останні праці, зв'язані з виготовленням тканини, від прядіння починаючи, виконують наші кустарі. Те саме треба сказати і про вироби фірми „Трикоут“, що надіслала на наш показ декілька зразкових експонатів.

Не поминули ми теж моделі із власного шовку кооперативи „Шовк“ у Самборі, що так як полотно, дають можливість у 100% використати укр. робітні сили.

Наприкінці не можна поминути ще й другого мотиву, що казав нам братися за це відповідальне діло. Це ідея творення власного стилю, плетання власної традиції. Бажаючи впровадити в убір української міщанки теж щось своєрідне, що зв'язувало б її непомітними нитками з власною народньою культурою.

Скарбниця нашого народного одягу така багата, декоративні засоби такі великі, що не трудно нашим мисткиням підняти відповідні форми та приміняти їх до міського одягу. Головно, коли в цілому світі прийшов зворот до льняних полотен, не могло бути кращих можливостей для нашої вишивки. Вишивка неподільно в'яжеється з полотном, у нас вона органічно з ним зрослася в народньому одязі, має за собою традицію століть та високу народню культуру. В тій діяльності ми дуже багаті. Маємо взори і способи їх виконання, що зможемо заспокоїти смак і найвибагливішої людини. Від ніжних полтавських гаптів чи мережива, від тендітних буковинських стебнівок до тяжких соковитих гуцульських низинок, все це має укр. жінка і все це може вихиснувати до прикраси свого одягу.

Наші мисткині подали нам декілька проектів на стилізовану українську моду, по зразкам народніх одягів. Деякі з тих зразків виконані у 100% з українських самотканів, їх форма і вигляд введені в гармонію з пануючими правилами теперішньої моди. Нема причин чому наші жінки не мали би підтримати нашої моди, надаючи своєму виглядові своєрідного характеру з великим позитком для себе а рівночасно для цілого нашого народного господарства.

В новому упакованні, при зниженій ціні!

- 1 Буд. порох. з кришкою чоколад.
- 2 Буд. кавово-чоколадовий порошок
- 3 Буд. порох. „Mandella“
- 4 Лакомия з крупок
- 5 Чоколадова лакомия

J. OETKER

Незрівняну книжку з приписами д-ра А. Еткера п. н. „Добра господиня сама пече“ можна дістати в усіх колоніальних крамницях і книгарнях. Знижена ціна 30 гр.

п. Таня Ярошевич у тенісовому строю з яворівської мальованки. На блузці смуги йдуть впоперек, на шортах уздовж.

Стравопис на травень.

(Можуть їсти й діти від 2 літ).

Обід: Юшка з городини з сирим маслом і грінками. Телячі крученики (зрази) в сметановій підливці, сипкий риж, сирівка з моркви. Компот з рабарбару.

Вечеря: Квасне молоко, картопля. Для дітей: солодке молоко.

II.

Обід: Кропова юшка з сметаною. Телячі котлети, шпінат, картопля. Для дітей замість котлета перетирається теляча печінка. Крем з грисіку.

Вечеря: Сирівка з редьківці й прирису. Картопля. Чай.

Дитячі страви.

Січений із вівсяних платків.

Потрібно: 2 ложки дрібних вівсяних платків, $\frac{1}{8}$ л. води або молока, зелений січений кріп, петрушка, сіль, 1 жовток, 1 ложечка тертої булки, півтора дека масла.

На киплячу воду або молоко всипати платки. Мішати на краю кухні при легкому вогні около пів год. Прохолодити їх у тій самій річці, додаючи січеного кропу, петрушки, жовток і сіль. Вимішати. Зладити два круглі січеники, обкачати в тертій булці і смажити на маслі. Подавати з баклажанною (помідоровою) підливою.

Дитячий омлет.

Потрібно: 1 яйце, 1 ложка сметани, 1 ложка муки, сіль, 1 деко масла.

Обмити яйце, відділити жовток від білка, і вимішати жовток із сметаною. З білка вбити шум, додати до жовтка з сметаною, всипати муку, пересіяти через сито, посолити й легко вимішати. Масло розігріти на малій пателі, вилляти тісто, розвести й смажити на легкому вогні. Коли зійдеться поверхня, перевернути великим ножом і хвилину смажити ще. Подавати з бітою сметаною або овочевим соком.

Юшка з дробу.

Заварити росіа із курки, з додатком трохи волових костей. Варити так довго, аж мясо буде м'яке й легко можна відділити від костей. Обірати його й посікти. Окремо зварити чверть фунта риж, що ми спарили перед тим. Змолоти його з мясом і перетерти через сито поливаючи росолом. Вкінці втерти три жовтка з ложкою масла, заправити цим масу і затягнути росіа на легкому вогні. До юшки подавати грінки.

Салатка з шпінату з сиром.

Пів кг шпінату, 5 дкг швейцарського сира, трохи сметани.

Обмити шпінат, спарити добре окропом, потім злити змороженою водою. Дати, нехай скапає, посікти грубо й вимішати з сиром і сметаною. Сир може бути третій, або посічений.

Риж із шинкою.

Зварити пів л риж, й прохолодити. Вимішати з двома ложками сметани розбитої з жовтком і 15 дека дрібно січеної шинки або обрізків з шинки. Вложити до ринки, вмащеної маслом і запекти в рурі.

Омлет із кваском.

Взяти пригорщу кваску, чисто обірати, спарити, посікти й протерти через сито. Пів ложки масла засмажити з кваском, посолити, додати цукру до смаку, посипати мукою і розвести двома ложками сирі сметани. Наложити в готовий омлет, звинути, полити маслом і видати.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПОКАЗ Ч. 10.

Овочева пінка.

Потрібно: 1 дкг желатину, 3 ложки води, пів кг рабарбару, 4 білка, 15 дкг цукру, цитринюва шкірка.

Розпустити желатину. Рабарбар розварити, перетерти через сито. Вбити піну з білків. Вимішати всі складники разом, додати цукру, вилити до форми.

Паланички з рабарбару.

Потрібно: 5 жовтків, 4 дкг цукру, $\frac{1}{4}$ л. сметани, сіль, 5 білків, 12 дкг муки, 5 дкг цукру мучки, 50 дкг рабарбару.

Втерти жовтка з цукром, додати сметани. Рабарбар сполоскати, обірати, покроїти в кружки. Вбити піну, покласти всі складники разом. Смажити на товщі паланички.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.

„П Л А С Т“

Студена лакоминка.

Потрібно: 5 білків, 12 дкг цукру, сок із цитрини, 1 дкг желатину, 3 ложки води.

Приготовити форму. Розпустити желатину. Вбити піну, вимішати всі складники разом, вилити до форми, застудити.

Підлива: 1,5 дкг бараболяної муки, $\frac{1}{4}$ л. молока, 2 жовтка, 5 дкг цукру, ванілія.

Заварити частину молока, у другій частині розмішати муку, влити на кипляче молоко. Розтерти жовтка з цукром, додати ванілії, розварену муку, добре вимішати.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

(Провадить Наталка Гаврих).

1. З прикрістю мушу ствердити, що припис на „Мексиканський торт“ мусить мати якусь помилку, бо на свята мені не вдался. Коржі були тверді, крем несмашний. Розпитувала по знайомих і довідалась те саме. Прошу перевірити його й написати в чому лежить причина.

Ольга Л.

2. У статті „Боротьба з молями“ не згадується нічого про фліт. Чи це не є успішний засіб? Нагадало його дуже хвалять.

Господиня.

1. Коржі цього торта є в певній мірі тверді. Не є вони дуже пухкі, як бішкоти ані крихкі як крухе тісто, це щось посередині. Треба дуже вважати, щоб не пересушити в рурі, бо тоді стають дуже тверді. Мусить бути рура добре вигріта і вогонь мірний. Може маса занадто підварена була й за густа. Має лиш мука добре розклатітись. Коржі по переложенні витягають вогкість з маси у себе. Торт цей треба робити принайменше день наперед.

2. Фліт є один із дорожчих засобів. Ділантя його на молі є менш-більш таке саме як терпентини.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію

„ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмірку кави „ПРАЖІНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.

Людмила Бурачинська.

РІЗКО ЧОТИРОКУТНИКУ

З МОГО ДНЕВНИКА.

25. квітня. Сьогодні почула я, що завтра має приїхати з Києва до большевицької команди поручник Галицький. Він має привезти приказ, щоб галичан випустити на волю. Андрій все ще в тюрмі помімо обіцянки комісара. Але майора Ржегоржа вже випустили. Ходять погослови, правдиві чи ні, що він зв'язався з большевиками. Ржегорж просив мене, коли ще сидів у в'язниці, щоб я звернулась за ним до чеського консула, що я й зробила. Тепер, коли він на волі, лає Гал. Армію неймовірними словами. Мені казав, що одинокий рятунок для мого мужа є в службі у большевиків. Кожного, що це не зробить, розстріляють. Другим разом розказував мені знов, що мусить скриватись перед большевиками. Як можу, стараюся з ним не стрічатись.

Щоб побачитись з мною, Андрій зголосився до роботи, себто переносив ліжка з одного будинку до другого. Розказував, що галичан все ще переслідують і що судба його невирішена.

27. квітня. Пор. Галицький приїхав, я віднайшла його в колишньому галицькому притулі. Всіх галичан мають випустити, але вони мусять до кількох днів виїхати до

Києва. Пор. Галицький бере відповіальність за них на себе. Він переконаний, що галичанам уже не грозить небезпека, большевики довіряють йому безумовно. Саме тоді прийшов комісар, що з ним мав Галицький пересправляти. Він підтвердив, що мого мужа зчerkнули з листи ув'язнених і заявив готовість виставити мені на другий день посвідку, щоб його випустили. Обіцяв також поїхати зо мною до вілли Толстого, щоб там видати мені речі. Ми говорили цілий час по німецьки. Наприкінці виразив він здивування, що я так добре володію німецькою мовою. Коли я сказала йому, що я віденка родом, спитався він із лукавим усміхом: „Де ви цієї ночі спали? Певне не в вашому помешканні, бо цієї ночі арештовано всіх австрійців”. Я відповіла йому, що по чоловіці в мене галицькі папери.

Але інтервенція його в віллі Толстого була безуспішна. Сторожа заявила, що видасть речі аж тоді, коли Андрія випустять на волю.

29. квітня. Пор. Галицький радить, щоб Андрій перейняв управу галицького притуку, якщо хоче залишитись в Одесі. Тоді буде на большевицькій службі й почуватись певніше. Дальше сказав мені, що вже в Балті остерігали старшин, щоб не їхали на відпустку до Одеси. Тут щось в порядку, бо й Вітошинський, що пізніше від нас виїхав із Балти, теж заявляє, що його й інших старшин ніхто не остерігав. Навпаки, заохочували їх до того, щоб могли морем повернутись додів.

Я зайшла до д-ра Гукевича, галичанина, що вже довго живе в Одесі й тут одним із визначніших лікарів. Помагає своїм землякам, як може, але живе під вічною загрозою арешту. Позичив мені грошей на перші видатки, коли Андрія випустять із тюрми. Я поїхала до тюрми, але на посвідку комісара сторожа не хотіла випустити мого мужа. Мусіла чекати кілька годин на пор. Галицького й комісара, заки вони приїхали й Андрія звільнили.

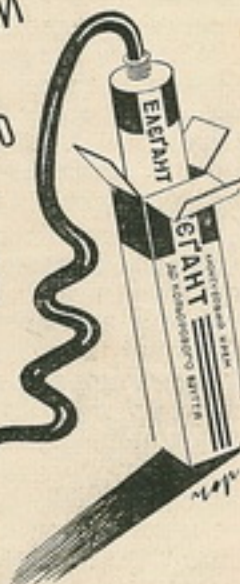
30. квітня. Ми переночували в п. Т. Сьогодні вранці пішли до вілли Толстого, де нам видали наші клунки. Число їх є повне, але зміст майже зовсім щез. Того самого дня пополудні випустили всіх інших галичан. Вони згуртувались у притулі й там сказали їм, щоб готувались до Києва. Виїдуть завтра-позавтра. На вантажному дворці приготують для них окремий поїзд. Галичани, що не були ув'язнені та скривались в Одесі, вилазять поволі на світ. Часть їх рішається їхати до Києва. Одеські лікарі радять Андрієві, щоб залишився тут практикувати й навіть вишукали йому ординаційний покій. Так само хочуть залишитись Білинський і другі. Пополудні дістали ми речі, що їх відібрали нам у Чека. З тих річей не бракувало нічого. Я дістала навіть золоту монету, що була схована в моїй пудерничці. Мені показали її на доказ, що її знайшли, але що нічого не взяли. Чужі гроші, що їх дали мені старшини до переховку і що їх переховувала я щодня в іншому місці (раз у самоварі, де їх мало не обіляла водою), забрали собі їхні власники.

2. травня. Сьогодні трапилась мені пригода, що від неї ще дрижу. Я стрінула галицького поручника Бойкевича, що спитав мене: „Ваш муж їде до Києва?” Коли я

ЛЮКСУСОВИЙ
КРЕМ
ДО КОЛЬОРОВОГО
ВЗУТТЯ

ЕЛЕГАНТ

САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ

МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА

ФАМОЗА ЛЬВІВ
Потоцького 58.

заперечила, додав: „Добре, що ні. Мені було б дуже прикро, коли б ви і ваш муж їхали з галичанами до Києва. З тих собак ніхто не покине Одесу, про те я вже постарюсь. За їх поступовання заслужив кожний щонайменше 25 нагайок. Уявіть собі, сьогодні в приюті сказав я галичанам, щоби вступали численно до большевицької армії. Зголосилось 10 старшин і коло 30 стрільців. Мусите знати, я командант большевицької кавалерії і обіцяв їм, що візьму їх, як земляків, під особливу охорону. На те встає пор. Галицький і каже, що галичане служать уже в Червоній Армії у своїх власних відділах, а коли вступають до других, то зраджують свій край. І ці люде хотять, щоб ми мали до них довіря! По промові пор. Галицького відступили всі, окрім 3-ох старшин і 7-ох стрільців. Коли завтра рано почувете про дальшу судьбу галичан, то згадаєте мене. Дякуйте Богу, що ви з мужем не були в поїзді”. В переляку побігла я до віллі Толстого, щоб перестерегти галичан, але не застала там нікого. Андрій скрився на ніч у порожній кухні п. Т., інших кілька галичан сховалося в сусідстві. На другий день вийшли наші знайомі, щоб обережно розвідатись про долю поїзду.

Галичан завагонували ввечорі на вантажному двірці і вони спокійно поклались спати. Вночі обставили поїзд машиновими крісами і стали стріляти на сплячих. Про скількість вбитих і ранених не можна було нічого певного довідатись, казали, що є 4 трупи і 30 ранених. Тільки кільком удалось втекти, решту приарештовано наново і відвезено до Одеської тюрми. У поїзді були також жінки й діти, напр. п. Бубеля з немовлятком. Жінок і дітей випустили на волю.

Того самого дня стрінули ми на дорозі отамана Гарабача, що йшов до Чека, щоби вставитись за галицькими в'язнями. Андрій остерігав його, переконуючи, що

його інтервенція нічого не допоможе. Він відповів, що вважає своїм обов'язком це зробити. Ми почули, що його теж заарештували й розстріляли.

4. травня. Переслідування галичан не перестає. Плякатами закликають їх зголоситись до Чека. Тих, що зголошуються, арештують, так що другі мусять наново скриватись. Але тепер уже дуже важко знайти сховок в Одесі, бо в часописах появились оголошення, що грозять карою всім, хто галичанам, або їх рідні дасть притулок. Домовласники в Одесі і так уже не мають ніяких прав. При кожному домі є комісар, що веде лісту мешканців; скритись у домі без його відома майже неможливо. Скриваються не тільки чужинці, але й одесці. Не промахнусь, коли скажу, що яких 50 процент одесців-мужчин не спить у себе дома. Але большевики вночі районами перешукують помешкання і ув'язнюють всіх, що хоч трохи їм підозрілі.

5. травня. Наші господарі бояться довше нас тримати. Дружина д-ра Гукевича постарала нам кімнату при вул. Успенській і ми перебрались туди в сумерку з найкращими речами. Домовий комісар не сміє знати, що Андрій там мешкає й Андрій взагалі не виходить із хати. І я маю якнайменше показуватись, але це дуже трудно, бо ми самі прохарчовуємось і я мушу ходити на закупно. П. Гукевичева подарувала мені стару блюзку й спідницю, бо я в своїх лахманах зовсім не могла ходити.

6. травня. Обставини в Одесі з дня на день гірші. Коли стрінете знайомих на вулиці, треба умовитись про що говорити, бо трапляється, що патруль розлучає і питає кожного зосібна про що говорили. Коли зізнання не годяться, арештують.

У нашому помешканні скриваються ще 2 жінки. Коли хто застукає до дверей, ховаємось усі, заки відчинять двері. При помешканні

немає кухні; у кухні мешкає буваха служниця з мужем. Ми варимо на балконі на вуглях („мангалі”), розуміється напереміну з другими. Кожна варить тільки двічі на тиждень на кілька днів. Найлекший вітрець задуває дим в очі. Мені це дуже тяжко робити, бо я висока й мушу працювати навколішках, щоб мене хтось із вулиці не побачив.

7. травня. Др. Гукевич мусить також скриватись і не ночує вже довгий час дома. Сьогодні прийшла господиня дуже схвильована, бо шукають за якимсь лікарем Гал. Армії. Андрій кладеться спати одягнений, капелюх і нагортка під рукою. Є умовлено, що в разі нічного тусу має він скритись на стриху, що до нього можна дістатись просто з помешкання. Всякі сліди по ній маємо затерти, а господиня має сказати, що переночувала тільки мене. Коли вночі спиниться якесь авто на вулиці, або счиниться якийсь галас, всі роздратовані й не можемо спати. Аж над раном відважуємось заснути.

10. травня. Домовий комісар сказав господині, що він знає, що в неї незголомшені гості. Мусять сьогодні ще забратись із хати, бо вночі буде ревізія. Андрія відвела своячка господині до якоїсь знайомої, ця знов до іншої, а остання до одного панства, де він зможе кілька днів пробути. Де він є, я не знаю. Я сама пішла до п. В. і там прийняли мене дуже щиро. Але вкортці прийшла якась знайома остерегти їх, що й тут має бути трус вночі. Знов та сама картина: мужчини покидають помешкання, жінки приводять до порядку свої посвідки праці (жінки всі вписані до якоїсь організації, як вчительки, швачки, чи робітниця, бо тільки таким робом забезпечують свою особу і свою власність). Цінні речі ховають, частину найціннішого переносять до сусідів, що в них ревізія вже була.

Я пішла звідси до п. Т., але вона боялась мене прийняти, тому що там шукали за Андрієм. Від неї я пішла до одної знайомої німкні, що мене радо прийняла, тим більше, що в її домі була ревізія напередодні. Ледве ми лягли, коли домовий командант застукав і остеріг, що цієї ночі буде знов трус. Що мені робити? На вулицю не могла я вийти, бо вже була десята година, а по девятій було заборонено мешканцям виходити. Мене примістили в кімнату большевицького комісара, що цієї ночі був на інспекції поза Одесою.

(Д. 6.)

Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!

ЛИСТУВАННЯ.

Софія Яблонська, Юнан-фу. Широ вітаємо вас із сином. Нехай росте малий Богдан-Мішель та скоро дозволить мамі докінчити „Далекі Обрії“!

С. Северина ЧСВВ, Львів. Широ дякуємо за святочні побажання.

Марія Омеляченко, Прага. Щира дяка за книжку та святочні побажання.

Олена Цегельська, Закомаря. Чекаємо вістки.

Клавдія Бобикевич, Чернівці. Ваша новела „Сила“ має пожитись у „Дзвонах“.

Марія Богонімова, Катовиці. Передплата заплачена до кінця квітня 1938 року.

Емілія Туешин, Надвірна. Передплата заплачена до кінця липня 1938 року.

Ірина Ванджарук, Луцьк. До кінця 1938 року належить ще 2 зл.

К. Бельопольська, Буенос-Айрес. Передплату ми одержали — дякуємо.

Глафіра Друзікова, Загорів. Надя Пастушкова, Моквін. Чл. 5 і 6 з 1938 року вичерпані, просимо не рекламувати.

Інж. Володимир Дутка, Станіславів. Передплата заплачена до кінця червня 1938 року, а не як помилково подано в ч. 9. 1938.

Н. Рудкова, Скварява. Передплата заплачена до кінця червня 1938 року.

Жін. Секція Просвіти, Буенос-Айрес. Гроші ми одержали. „Дзвіночкові“ передали ми 4 зл. Журнал висилаємо без перерви. Особно пишемо листа.

Анна Хомяк, Сейлем Мас. Передплату за 1938 рік ми одержали. Гроші для „Жіночої Долі“ ми передали.

Люба Дребіч, Броди. „Нову Хату“ висилаємо вам від 1. січня без перерви.

Раїса Баховець-Маслова, Рабка. Спортову спідницю-штани подамо щойно по сезону, бо тепер є малий попит на неї. Правдоподібно в ч. 13—14. Курс вишивання низом почнемо в осені.

Багатоілюстрований двотижневик

НАЗУСТРІЧ

журнал літератури і мистецтва виходить у 1938 р. за редакцією

Святослава Гордицького

і порушує всі живі проблеми української національної культури. Участь беруть найкращі українські письменники і мистці.

Українки! Передплачуйте двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

що виходить 14 рік під редакцією

Олени Кисілевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітниць із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим приятелем і найліпшим дорадником своїх читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“ складається зі знамих фахових літ. сил.

Річна передплата 7 зл. Адреса редакції: КОЛОМІЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже шестий рік найкращий, популярний двотижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“

Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва часописи разом 8.50 зл. річно.

З КЛЮБОВОГО ЖИТТЯ.

Наша бувальщина всіх дуже живо цікавить. Тому з радістю повитали членки клубу „Нової Хати“ й „Труду“ відчит ред. Анатолія Курдидика на тему „Мало відомі жінки української історії“.

Референт опрацював тільки княжу добу. Але й це вистачило, щоб вишести перед слухачок цілий ряд жіночих постатей, що потонули в забутті. Завданням наших істориків і письменників вишукувати їх тепер й надихувати життям.

Почавши від княгині Ольги, що про неї довідались ми нові цікаві подробиці, перейшов референт до дружини П. сина Святослава та П. прибічниці Малюші. Син Малюші був саме Володимир Великий. Володимир цікаво здобув свою першу жінку Рогніду. Коли вона заявила сватам, що не піде за „рабичича“ (сина рабини), він напав на її батьківське місто Полоцьк, зруйнував його, вбив її батька, а її саму примусив стати його дружиною. Ціле життя не могла вона цього йому простити. Другим П. сином був Ярослав Мудрий. Приймаючи християнство, Володимир оженився з грекениєю Анною, що внесла візантійську культуру на київський двір.

Але справжнє культурне життя завітало на нього аж під час панування Ярослава Мудрого, що мав за дружину шведку Інгігерду. Ця шведка, споріднена з різними королівськими дворами Європи, віддала дочку свою за французького короля, другу за шведського, а третю за малярського.

Жіночі постаті на княжих дворах майже не згадані в історії. Всіх кілька рядків присвячують їм черці-літописці.

Тому мало знаємо про таку світлу постать галицької історії, як княгиню Романову. Ця достойна жінка, що зберегла розхитане галицьке князівство для свого сина Данила, заслуговує на особливу увагу.

Наприкінці згадав також про українку на чужинних престолох. Королева Франції Анна, дружина султана Рокеліяна, цариця Олена Галиська, новгородська посадница Марта Борецька, все це постаті, що ждуть своїх біографів.

Присутні ставили референтові ще різні питання.

Показ української моди викликав

стільки коментарів, що ініціаторки рішили присвятити йому окремий клубовий вечір. І так дня 9. ц. м. інж. Стефанія Чижович розпочала гутірку на тему „Суть української моди“.

Доповідниця засувала господарське підложжя текстильного домашнього промислу. Згідно з офіційними обчисленнями доморобні тканини селянин продає нижче ціни самокоштів. Тимсамим тканини ці низькі в ціні, а значно нижчі фабричних. Цей курйоз повинні ми використати для нашого вбрання.

Щоб переконати про те наше жіноцтво, влаштували обі кооперативи показ такого одягу. Найбільші скептики переконались, що з самотканів можна ладити прегарні моделі, а стилізовані сукні мають особливий невловний чар.

Дискусія розвинулась дуже живо. На думку референтки є в нас певна нехоть до своєї вишивки й традиційної форми. Скорше звертають на неї увагу чужинки й українки на еміграції. Щойно тоді переконується й край про те, що цінного має в себе.

П. Еля Олесницька підтвердила цей здогад і розказала про ужитковість самотканів у шитті. Підготовляючи цей показ, вона мала нагоду переконатись про різну їх податність. Зокрема спиналась на волинських самотканях спілки „Гудульське Мистецтво“, що мають велике майбутнє.

Інж. Марко Бачинський, що заступає фірму „Трикоут“, Станіславів, був іншої думки. Краєвий сирівець, як вовна й лан треба фабрично перероблювати, щоб він був пригожий до вжитку. Тому нам треба скорше змагати до власного текстильного промислу, як до зужиття самотканів.

Референтка одначе звернула йому увагу на те, що перше завдання далеко грудніше за здійснення, як друге. Тому в інтересі нашого домашнього господарства використовувати домашній ткацький промисел, заки розвинеться фабричний.

У черговий понеділок привітає клуб Ганну Сочачеву.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ.

Господарський курс „Нової Хати“ розпочався знову по святах. Першою була лекція про раціональне прятання, що її повела п. Наталка Гаврих. Реферат її у скороченні подамо пізніше.

Наприкінці подала п. Гаврих розклад праці на цілий місяць, що його випрацювала під час своєї практики в одному великому варшавському господарстві.

Присутні почули, що завданням практикантки було унормувати всі домашні праці так, щоб вони впродовж цілого місяця були виконані. Практикантка мала до поміщицької підручни сили і прачку. Всі домашні праці, розложені на цілий місяць, творили поділ годин, окремий для практикантки, окремий для поміщицьки. Цей поділ годин був виписаний на стіні і його мусіли вони стисло придержуватись. Внаслідок того трудніші хатні роботи, як миття вікон, дверей, пастовання підліг, чищення клямок було так розложено, що нікого не втомлювали й не спричинювали хатнього перевороту.

Ця норма праці була випрацювана для великого помешкання і заможної родини. Одначе референтка обіцяла зладити також норму для скромніших обставин.

Черговий показ „літні лакомники“ відбувся дня 12. травня.

Як дбати про ваші квіти навчить вас

КНИЖКА

Олени Березницької-Будзової

Квіти, прикраса наших

кімнат і балконів

з пересилкою коштує 1'20 зл.

Замовляти в Адміністрації „Нової Хати“

Львів, ул. Ходкевича ч. 9

Розкішні Блюзки

маркізетові
попелінові
шовкові

знайдете в крамниці
„У. Н. М.“

Львів, вул. Косцюшки 1

Льняні полотна на суконки у великому виборі поручає крамниця

„У. Н. М.“ Костюшки 1.

сільські полотна в ціні ві 1.30—1.65 зл.

подвійні широкі від 3.90—9.75 зл.